

Zadeva C-6/24

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

4. januar 2024

Predložitveno sodišče:

Juzgado de Primera Instancia de La Coruña (prvostopenjsko sodišče
v La Coruña, Španija)

Datum predložitvene odločbe:

19. december 2023

Tožeča stranka:

Abanca Corporación Bancaria, S. A.

Tožena stranka:

WE

Predmet postopka v glavni stvari

Postopek za izdajo plačilnega naloga, v katerem kreditna institucija terjaja denarni dolg, ki izhaja iz pogodbe o osebem ali nezavarovanem posojilu, sklenjene s potrošnikom.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Morebitna opredelitev pogoja predčasne zapadlosti kot nepoštenega glede na Direktivo Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288), ki je podlaga za izterjavo dolga, obravnavano v postopku za izdajo plačilnega naloga. Razlaga sodne prakse Sodišča, v skladu s katero je treba pri preizkusu nepoštenosti takih pogojev upoštevati merilo, ali nacionalno pravo določa ustrezne in učinkovite ukrepe, ki potrošniku, za katerega se ta pogoj uporablja, omogočajo, da odpravi posledice predčasne zapadlosti posojila.

Vprašanji za predhodno odločanje

- 1 Ali je pogodbeni pogoji o predčasni zapadlosti, ki določa možnost, da se jo v določenem roku prepreči ali se ji izogne, v skladu s členoma 3(1) in 7 Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah ali pa mora biti taka možnost priznana v konkretnem nacionalnem pravilu?
- 2 Če je odgovor na zgornje vprašanje pritrdilen, kakšen bi bil razumen rok?

Navedene določbe prava Unije

Direktiva 93/13, členi 3(1), 4(1) in 7(1).

Sodbe Sodišča, navedene v obrazložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe.

Navedene določbe nacionalnega prava

A) Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (splošni zakon o varstvu potrošnikov in uporabnikov)

Z Real Decreto Legislativo 1/2007, de 16 de noviembre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias (kraljeva zakonska uredba 1/2007 z dne 16. novembra 2007 o spremembi splošnega zakona o varstvu potrošnikov in uporabnikov ter drugih dopolnilnih zakonov; BOE št. 287 z dne 30. novembra 2007, str. 49181) je bilo sprejeto prečiščeno besedilo Ley 26/1984, de 19 de julio, General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (splošni zakon 26/1984 z dne 19. julija 1984 o varstvu potrošnikov in uporabnikov).

Člen 82 prečiščenega besedila, sprejetega s kraljevo zakonsko uredbo 1/2007, določa:

„1. Za nepošteno se štejejo vsi pogoji, o katerih se stranki nista dogovorili posamično, in vse prakse, v zvezi s katerimi ni bila dana izrecna privolitev, ki v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika in uporabnika povzročijo znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.

[...]

3. nepoštenost pogodbenega pogoja se presoja ob upoštevanju narave blaga ali storitev, ki so predmet pogodbe, ter ob upoštevanju vseh okoliščin, ki so obstajale ob sklenitvi pogodbe, in vseh drugih pogojev, določenih v tej pogodbi ali drugi pogodbi, od katere je pogoj odvisen.

4. Ne glede na zgoraj navedene določbe so vsekakor nepošteni pogoji, ki v skladu s členu od 85 do 90:

- (a) povzročijo, da je pogodba odvisna od volje prodajalca ali ponudnika,
- (b) omejujejo pravice potrošnika in uporabnika,
- (c) povzročijo nevzajemnost v okviru pogodbe,
- (d) potrošniku ali uporabniku nalagajo nesorazmerna zavarovanja ali nanj neupravičeno prevalijo dokazno breme,
- (e) so nesorazmerni, kar zadeva sklenitev in izpolnitev pogodbe, ali
- (f) so v nasprotju s pravili o pristojnosti in pravu, ki se uporablja.“

B) Ley de Enjuiciamiento Civil (zakon o civilnem postopku, LEC)

V zvezi s postopkom za izdajo plačilnega naloga člen 815(4) Ley 1/200, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil (zakon 1/200[0] z dne 7. januarja 2000 o civilnem postopku) določa:

„Če uveljavljana terjatev temelji na pogodbi med podjetjem oziroma prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom ali uporabnikom, Letrado de la Administración de Justicia pred izdajo naloga obvesti sodišče, da lahko to ugotovi morebitno nepoštenost določila, ki je podlaga za vlogo ali na podlagi katerega je bil določen dolgovani znesek.

Sodišče po uradni dolžnosti preuči, ali je mogoče katero od določil, ki je podlaga za vlogo ali na podlagi katerega je bil določen dolgovani znesek, opredeliti kot nepošteno. Če presodi, da je katero od določil mogoče opredeliti kot nepošteno, v petih dneh zasliši stranke. Po njihovem zaslišanju ustrezno odloči s sklepom v naslednjih petih dneh [...].“

V skladu s členom **693(3)** tega zakona v poglavju, ki se nanaša na posebnosti izvršbe na premoženje, ki je pod hipoteko ali ki je zastavljeno, je mogoče „preprečiti“ odločitev, da se dolg, ki ga je treba plačati v obrokih, razglasi za zapadlega, vendar le v okviru izvršbe na premoženje, ki je pod hipoteko ali ki je zastavljeno, in pod pogojem, da je premoženje običajno prebivališče dolžnika. Ta člen s sklicevanjem na člen 24 Ley 5/2019, de 15 de marzo, reguladora de los contratos de crédito inmobiliario (zakon 5/2019 z dne 15. marca 2019 o pogodbah o stanovanjskem kreditu) določa, kako določiti, za katere neplačane zneske je mogoča predčasna zapadlost. Ta zakonska ureditev takih minimalnih zneskov se nanaša le na hipotekarna posojila, in se ne uporablja za osebna ali nezavarovana posojila.

C) Sodbe Tribunal Supremo (TS) (vrhovno sodišče, Španija), navedene v obrazložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe.

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 3 Stranki v sporu, kreditna institucija in potrošnica, sta 5. julija 2022 sklenili posojilno pogodbo za znesek 10.600 EUR, ki ga je bilo treba odplačati v 60 mesečnih obrokih v višini 231,53 EUR, ki vključujejo glavnico in pogodbene obresti, s končno zapadlostjo 1. avgusta 2027.
- 4 Ta pogodba je vsebovala splošni pogoj 13, ki določa:

„ODPOVED: Neizpolnitev obveznosti, prevzetih na podlagi te pogodbe, v naslednjih primerih daje INSTITUCIJI pravico, da predčasno odpove posojilo in zahteva takojšnje vračilo dolgovane glavnice, tako zapadle kot nezapadle, ter plačilo drugih zneskov, ki so ji dolgovani: 1. Zaradi neplačila, če so kumulativno izpolnjeni naslednji pogoji: (a) POSOJILOJEMALEC dolguje del glavnice posojila ali obresti; (b) znesek zapadlih in neplačanih obrokov je enak vsaj: (i) trem odstotkom zneska dodeljene glavnice, če je zamuda nastala v [prvi] polovici trajanja posojila, (ii) sedmim odstotkom zneska dodeljene glavnice, če je zamuda nastala v drugi polovici trajanja posojila; (c) da je posojilodajalec od POSOJILOJEMALCA zahteval plačilo, mu odobril rok najmanj 1 meseca za izpolnitev in ga opozoril, da bo, če tega ne bo izpolnil, zahteval vračilo celotnega dolgovanega posojila [...]“.
- 5 Kreditna institucija je na podlagi tega pogoja štela, da posojilo zapade 1. septembra 2023, in je 13. oktobra 2023 s predlogom za izdajo plačilnega naloga, vloženim pri predložitvenem sodišču, zahtevala naslednje zneske po naslednjih postavkah: (a) nezapadla glavnica: 8.776,33 EUR; (b) neplačana glavnica: 1.148,20 EUR, in (c) neplačane redne obresti: 702,85 EUR.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 6 Kreditna institucija poudarja, da je enomesečni rok, ki ga ima na voljo posojilojemalec, da izpolni zahtevo za plačilo, predpogoj za odločitev o predčasni zapadlosti, in ne možnost, ki bi sledila razglasitvi take zapadlosti.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 7 Predložitveno sodišče na podlagi nacionalne sodne prakse in sodne prakse Unije (sodbe TS 273/2020 z dne 9. junija 2020; 506/2008 z dne 4. junija 2008; 788/2021 z dne 15. novembra 2021, in 331/2023 z dne 28. februarja 2023 ter sodbi Sodišča z dne 14. marca 2013, C-415/11, Aziz, in z dne 26. januarja 2017, Banco Primus, C-421/14) ter španske zakonodaje meni, da pogoji o predčasni zapadlosti sami po sebi niso neveljavni, temveč se lahko glede na svojo vsebino izkažejo za

nepoštene. Po mnenju predložitvenega sodišča so merila sodnih praks za ugotovitev, ali so ti pogoji nepošteni, enaka ne glede na to, ali gre za posojilo, zavarovano s hipoteko, ali za osebno posojilo (kakršno je to v obravnavani zadevi).

- 8 Natančneje, v točki 73 sodbe Sodišča z dne 14. marca 2013 v zadevi Aziz (C-415/11) je v zvezi s hipotekarnim posojilom navedeno:

„Najprej, kar zadeva zlasti pogoj v zvezi s predčasno zapadlostjo v dolgoročnih pogodbah zaradi neplačil dolžnika v omejenem obdobju, mora predložitveno sodišče [...] preučiti zlasti, [(i)] ali je možnost, da proizvajalec ali ponudnik za izterljiv razglasi celoten kredit, odvisna od tega, da potrošnik ni izpolnil **obveznosti**, ki je v okviru zadevne pogodbe **bistvena**, [(ii)] ali je ta možnost določena za primere, v katerih je taka **neizpolnitev dovolj resna** glede na obdobje in višino kredita, [(iii)] ali navedena možnost **odstopa od pravil, ki se na tem področju uporabljajo**, in [(iv)] ali **nacionalno pravo določa ustrezne in učinkovite ukrepe**, ki potrošniku, za katerega se ta pogoj uporablja, omogočajo, da odpravi posledice navedene izterljivosti kredita“.

- 9 Ta merila so bila potrjena s sodbo Sodišča z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14), v kateri je bilo v točki 67 dodano, da je treba presojo morebitne nepoštenosti pogoja pogodbe, sklenjene med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, „opraviti ob upoštevanju zlasti vseh okoliščin ob sklenitvi te pogodbe“.
- 10 Sodišče pa je v sodbi z dne 8. decembra 2022, Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest (C-600/21), v točki 35 pojasnilo, da meril, ki so v prej navedeni sodbi določena za presojo nepoštenosti pogodbenega pogoja, ni mogoče šteti niti za „kumulativna niti za alternativna, temveč jih je treba razumeti kot del celote okoliščin, ki so obstajale v času sklepanja zadevne pogodbe in ki jih mora nacionalno sodišče preučiti“.
- 11 Predložitveno sodišče meni, da pogoj o predčasni zapadlosti iz postopka v glavni stvari izpolnjuje pogoja (i) – neizpolnitev bistvene obveznosti – ker je odplačilo posojila bistvena obveznost posojilne pogodbe, in (ii) – neizpolnitev je dovolj resna – ker neplačani znesek presega določeno mejo (iz člena 24(1)(b)(ii) zakona 5/2019).
- 12 Predložitveno sodišče pa se sprašuje o drugem pogoju iz sodne prakse, in sicer o zahtevi Sodišča, da obstajajo mehanizmi, ki potrošniku omogočajo, da se izogne predčasni zapadlosti. Tako bi moral biti poleg prej navedenih pogojev (i) in (ii) izpolnjen tudi pogoj (iv) – da nacionalno pravo določa ustrezne in učinkovite ukrepe, ki potrošniku, za katerega se ta pogoj uporablja, omogočajo, da odpravi posledice predčasne zapadlosti posojila, oziroma v skladu s sodbama TS 705/2015 z dne 23. decembra 2015 in 79/2016 z dne 18. februarja 2016 pogoj, da se potrošnik s skrbnim ravnanjem izogne njegovi izvedbi.

- 13 V tem smislu poudarja, da je v španski postopkovni ureditvi (člen 693(3) LEC) „preprečitev“ predčasne zapadlosti možna le zelo ozko (samo v postopku izvršbe na premoženje, ki je pod hipoteko ali ki je zastavljeno, in kadar je premoženje v izvršbi običajno prebivališče posojilojemalca). Predložitveno sodišče tako meni, da v vseh drugih primerih – kakršen je ta v obravnavani zadevi, v katerem posojilna pogodba ni zavarovana s hipoteko in se znesek zahteva s postopkom za izdajo plačilnega naloga – pogoja Sodišča v zvezi z obstojem ukrepov, ki potrošniku omogočijo odpravo ali preprečitev predčasne zapadlosti posojila, ni treba izpolniti.
- 14 Predložitveno sodišče se sprašuje, ali je za izpolnitev zahteve po obstoju takega „sredstva“ in za preprečitev nepoštenosti pogoja nujno, da je možnost preprečitve določena s **predpisom** (zgoraj navedene sodbe Sodišča omenjajo „**nacionalno pravo**“, s čimer bi se lahko v skladu s členom 7(1) Direktive 93/13 zahtevalo, da tako sredstvo določijo države članice), ali pa zadostuje, da je tako sredstvo določeno **v sami pogodbi**. Povedano drugače, ali bi, če se s pogojem o predčasni zapadlosti potrošniku omogoča, da predčasno zapadlost, ki je že bila razglašena, odpravi ali prepreči njen nastanek, če je dolgovani znesek plačan v določenem roku, to zadostovalo za izpolnitev zahteve iz sodne prakse? Če je odgovor pritrdilen, predložitveno sodišče prosi za pojasnila o tem, kakšen bi bil razumen rok za plačilo.